

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (I)

Temat wywiadu:	Opracowanie analizy SWOT: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, definiowanie potrzeb i problemów występujących na obszarze LGD.	
Data wywiadu:	27 sierpnia 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora społecznego;	16 osób

Cel spotkania: *Określenie mocnych i słabych stron obszaru oraz szans, które należy wykorzystać w celu rozwoju obszaru, określenie zagrożeń dla realizacji celów. Zdefiniowanie potrzeb mieszkańców oraz problemów występujących na obszarze, próba wskazania zależności pomiędzy występującymi szansami z wykorzystaniem mocnych stron w celu zniwelowania problemów;*

Jakie można wymienić mocne strony obszaru LGD?

- Walory przyrodnicze,
- warunki do rozwoju turystyki m.in. szlaki turystyczne,
- lokalne produkty ekologiczne,
- środowisko naturalne,
- działające na obszarze LGD miejscowości tematyczne, które oferują różnym grupom odbiorców wycieczki edukacyjne oparte o lokalne zasoby przyrodnicze i dziedzictwo lokalne.

Jakie można wymienić słabe strony obszaru LGD?

- Bezrobocie,
- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna,
- niewystarczająca promocja obszaru,
- niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego (dziedzictwa kulturowego i naturalnego),
- niewystarczające wsparcie dla inicjatyw oddolnych.

Jakie szanse zewnętrzne należy wykorzystać do rozwoju obszaru LGD?

- Moda na turystykę aktywną,
- moda na zdrową żywność,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- mobilność ludzi,
- wzrost liczby turystów.

Jakie zagrożenia zewnętrzne mogą zagrozić rozwojowi obszaru LGD?

- Niekorzystne zmiany klimatyczne,
- klęski żywiołowe,
- zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej,
- likwidacja i rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- depopulacja.

Jakie problemy najczęściej odczuwają mieszkańcy obszaru LGD?

Znaczącym problemem obszaru LGD jest zła sytuacja ekonomiczna oraz bezrobocie powodowane niewystarczającą liczbą ofert pracy.

Problem stanowi również niewystarczająca promocja regionu i produktów lokalnych.

Co jest przyczyną tych problemów?

Bezrobocie jest odzwierciedleniem niedostatecznego rozwoju gospodarczego obszaru.

Przyczyną niewystarczającej promocji jest brak zaangażowania władz oraz mieszkańców.

Jakie potrzeby mieszkańców powinny zostać ujęte przy opracowywaniu LSR?

- Powstanie miejsc pracy – spadek bezrobocia,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki.

W jaki sposób wymienione problemy powinny zostać rozwiązane?

Wymienione problemy powinny zostać rozwiązane poprzez odpowiednie rozplanowanie środków, które zostaną przeznaczone na wdrażanie LSR.

PODSUMOWANIE

Uczestnicy spotkania nie mieli problemu z określeniem mocnych i słabych stron. Szanse i zagrożenia, z racji, iż poproszono o wskazanie czynników zewnętrznych, sprawiły nieco więcej kłopotu. Przy pomocy moderatora udało się ustalić, że istnieje wiele szans, które można wykorzystać do rozwoju obszaru.

Wszyscy podkreślali, iż sposobem na rozwiązanie największego problemu czyli bezrobocia jest pobudzenie rozwoju turystyki na obszarze. Wzrost liczby turystów spowodowałby powstanie popytu, który wpłynąłby na rozwój gospodarczy obszaru. Często padało stwierdzenie, iż turystyka i przedsiębiorczość na obszarze są ze sobą mocno powiązane. Wskazano jednak również, iż aby odnieść sukces należy inwestować w kapitał społeczny.

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (II)

Temat wywiadu:	Określenie celów i ich hierarchii oraz planu działania na potrzeby realizacji LSR;	
Data wywiadu:	27 sierpnia 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora publicznego;	9 osób
Cel spotkania: Określenie celów, które należy osiągnąć dzięki wdrożeniu Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez Społeczność oraz ich hierarchii, opracowanie Planu działania		
<i>Jaki powinien być obszar LGD po zakończeniu wdrażania Strategii, czyli za 7 lat?</i>		
Za 7 lat obszar LGD powinien być: <ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorczy, • turystyczny, • inwestujący w kapitał społeczny. 		
<i>Czy opracowany cel/opracowane cele są możliwe do zrealizowania?</i>		
Przy odpowiedniej alokacji środków założony cel jest możliwy do zrealizowania.		
<i>Czy opracowany cel/opracowane cele odpowiada na zdiagnozowane problemy?</i>		
Cel odpowiada na zrealizowane problemy, jako które wskazano bezrobocie oraz niewystarczające wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki.		
<i>Czy opracowany cel/opracowane cele odpowiada na zdiagnozowane potrzeby?</i>		
Potrzeby mieszkańców są ściśle powiązane z występującymi na obszarze problemami – brakiem miejsc pracy oraz niewystarczającym wykorzystaniem walorów do rozwoju turystyki. Potrzebę powstania nowych miejsc pracy rozwiąże osiągnięcie celu związanego z przedsiębiorczością, natomiast tę związaną z wykorzystaniem warunków naturalnych i kulturowych do rozwoju turystyki osiągnięcie celu związanego z turystyką. Cel związany z inwestycją w kapitał społeczny jest konieczny do zrealizowania z racji, iż nie będzie możliwe osiągnięcie powyższych założeń bez inwestycji w rozwój kompetencji i umiejętności społeczeństwa.		
<i>W jaki sposób realizacja celu przyniesie korzyści mieszkańcom obszaru LGD? – pytanie zmieniono w stosunku do zapisanego w scenariuszu, z racji, iż postawiono jeden cel.</i>		
Osiągnięcie założonego celu związanego z turystycznym rozwojem obszaru spowoduje popyt na usługi związane z obsługą turystów. W momencie pojawienia się zapotrzebowania mieszkańcy za pomocą środków zewnętrznych będą mogli rozwinąć obszar „przedsiębiorczo”. Nie będzie to możliwe bez wykwalifikowanej kadry, potrzebnej do obsługi zwiększonej liczby odwiedzających obszar w celach wypoczynkowo-rekreacyjnych. Korzyści płynące z realizacji celu to: <ul style="list-style-type: none"> • więcej osób odwiedzających obszar w charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym, • nowe miejsca pracy, • atrakcyjne warunki zatrudnienia, • wyższa jakość życia (związana z pracą i zarobkami), • większe zaangażowanie społeczeństwa. 		
PODSUMOWANIE		
<p>Podczas spotkania uczestnicy konkretnie i zwięźle określili jeden cel. Zapytani, czy jest możliwe postawienie drugiego celu uznali, iż ten przedstawiony zawiera wszystkie najważniejsze aspekty, które powinny zostać ujęte w LSR.</p> <p>Osiągnięcie założonych celów jest zdaniem uczestników wywiadu mocno ze sobą powiązane. Wzajemny wpływ turystyki, przedsiębiorczości oraz wzmocnionego kapitału społecznego stanowi swojego rodzaju koło – osiągnięcie jednego zależy od osiągnięcia drugiego itd. Uczestnicy poproszeni o wskazanie, <i>od czego należy zacząć?</i> uznali, iż najważniejsze jest pobudzenie gospodarcze obszaru. Dlatego też, proces wdrażania LSR należy rozpocząć od podnoszenia jakości infrastruktury turystycznej, która zwiększy popyt na usługi turystyczne oraz przeprowadzenia konkursów dotyczących rozwoju działalności gospodarczych.</p>		

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (III)

Temat wywiadu:	Sposoby realizacji Strategii – ustalenie zasad wyboru operacji do realizacji w ramach LSR oraz kryteriów wyboru operacji	
Data wywiadu:	21 września 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora gospodarczego;	10 osób

Cel spotkania: Ustalenie sposobów realizacji LSR poprzez określenie założeń dla procedur oraz kryteriów wyboru operacji w ramach wdrażania LSR;	
<i>W jaki sposób powinna zostać przeprowadzona procedura wyboru operacji w ramach LSR?</i>	
Procedura wyboru powinna być przede wszystkim bezstronna. Oceny oraz wyboru operacji powinny dokonywać osoby, które nie mają powiązań z wnioskodawcami. Za szczególne powiązania uznano: <ul style="list-style-type: none"> • przynależność do rodziny, • zależności służbowe, • pochodzenie osób decyzyjnych z jednego „kręgu” (grupy interesu). 	
<i>Czy powinna być jawna? Czy konieczne jest zachowanie zasad bezstronności? jeśli tak: Kto powinien dokonywać weryfikacji powiązań? W jaki sposób powinna odbywać się weryfikacja powiązań? Czy ocena operacji powinna odbywać się w formie pisemnej? Czy ocena operacji powinna odbywać się w formie elektronicznej?</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Ocena operacji powinna być jawna, • konieczne jest zachowanie bezstronności, • weryfikacji bezstronności powinny dokonywać co najmniej dwie niezależne od siebie osoby, • ocena operacji powinna być udokumentowana w formie pisemnej. 	
<i>Jakie operacje i z jakiego zakresu powinny uzyskać dodatkowe punkty w trakcie oceny?</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzące nowe miejsca pracy w ilości większej, niż wymagana przepisami rozporządzenia, • realizowane przez podmioty lub osoby posiadające doświadczenie w realizacji podobnych projektów, • realizowane przez podmioty/osoby posiadające wkład własny (wyższy niż wymagany), przy czym przez wkład własny należy rozumieć również zasoby, • realizowane przez podmioty działające w branży turystycznej i okołoturystycznej. <p><i>Uczestnicy spotkania poproszeni o wskazanie branż okołoturystycznych wskazali, iż są to wszystkie podmioty, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności obszaru np. realizujące zdania z zakresu zagospodarowania czasu wolnego jaki i związane z powstawaniem miejsc wypoczynku i rekreacji, a także kultury.</i></p>	
<i>Czy premiowanie wymienionych operacji przyczyni się do niwelowania zdiagnozowanych problemów? W jaki sposób?</i>	
Przede wszystkim premiowanie stworzenia większej liczby miejsc pracy spowoduje spadek bezrobocia. Ponadto premiowanie wkładu własnego przełoży się na efektywniejsze wykorzystanie środków.	
<i>Czy premiowanie wymienionych operacji przyczyni się do osiągnięcia założonych celów? W jaki sposób?</i>	
Mając na uwadze, iż postawiony cel to rozwój przedsiębiorczości, turystyki i kapitału społecznego, stosowanie określonych kryteriów przyczyni się do jego osiągnięcia.	
<i>Jakie operacje powinny być uznawane za innowacyjne?</i>	
<i>W jaki sposób należy określać innowacyjność operacji? – określenie definicji innowacyjności;</i>	
<i>Uczestnicy zostali poinformowani o konieczności premiowania rozwiązań innowacyjnych w ramach oceny operacji.</i>	

Za innowacyjne uznano rozwiązania dotychczas niestosowane na obszarze LGD w zakresie produktów, usług, technologii bądź operacji.

PODSUMOWANIE

Uczestnicy spotkania uznali, iż najważniejsze jest, aby ocena dokonywana była przez osoby bezstronne, co będzie niwelować niepożądane zjawiska takie jak subiektywność czy stronniczość oceniającego.

Z racji sektora jaki reprezentowali uczestnicy wywiadu, skupiono się na kryteriach wyboru odnoszących się do przedsiębiorczości. Mając na uwadze, iż największy zdiagnozowany na obszarze problem to bezrobocie, należy uznać, iż kryteria odnoszące się do przedsiębiorczości przyczynią się do niwelowania zdiagnozowanych problemów mieszkańców obszaru.

Najwięcej problemów uczestnikom sprawiła definicja innowacyjności. W rezultacie ustalono jednak, jakie rozwiązania powinny uznawane być za innowacyjne. Definicję innowacyjności postanowiono odnosić do całego obszaru LGD, z racji iż wszystkie środki podjęte na wdrażanie operacji muszą zostać zainwestowane na obszarze objętym LSR.

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (IV)

Temat wywiadu:	Formułowanie przedsięwzięć i wskaźników, zasad monitorowania osiągania wskaźników oraz ich ewaluacji.	
Data wywiadu:	23 października 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora społecznego	13 osób

Cel spotkania: *Wypracowanie możliwych do realizacji przedsięwzięć, określenie wskaźników odwołujących się do nich oraz wypracowanie zasad ich monitorowania;*

Jakie przedsięwzięcia powinny być realizowane w ramach LSR?

Konkursy:

- z zakresu rozwoju rynku pracy: na zakładanie oraz rozwijanie działalności gospodarczych (szczególnie w branży turystycznej i okotourystycznej) oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji,
- z zakresu infrastruktury turystycznej: na budowę oraz modernizację obiektów podnoszących atrakcyjność turystyczną obszaru,

Projekty grantowe i/lub operacje własne:

- z zakresu wzmocnienia kapitału społecznego (w szczególności dla działaczy organizacji pozarządowych),
- integrujące mieszkańców,
- promujące obszar (np. kampanie promocyjne, publikacje),
- związane z dziedzictwem lokalnym obszaru (produktami lokalnymi, kulinariami, muzyką).

Jakie powinny zostać przypisane im wskaźniki (wartości liczbowe)?

Uczestnicy spotkania uznali, iż do wszystkich przedsięwzięć należy dobrać wskaźniki odpowiadające kwocie przeznaczonej na wsparcie. Stwierdzono, iż podziału środków na konkretne zadania powinni dokonać członkowie Zespołu ds. LSR we współpracy z pracownikami Biura LGD, z racji posiadanego doświadczenia oraz wiedzy zdobytej podczas wdrażania poprzedniej LSR.

W jaki sposób należy mierzyć wartość wskaźnika (bazową oraz docelową)?

Wartości wskaźników powinny zostać oszacowane w oparciu o dostępne środki i zapotrzebowanie mieszkańców.

W jaki sposób należy monitorować zakładane wartości wskaźników?

Monitoring zakładanych wartości powinien odbywać się każdorazowo po zakończeniu realizacji operacji.

W jaki sposób powinno się wykorzystywać prowadzone badania ewaluacyjne w przypadku określonych wskaźników?

Badania ewaluacyjne należy wykorzystać do podjęcia decyzji o aktualizacji LSR, w przypadku gdy okaże się, iż założone pułapy są niemożliwe do osiągnięcia, lub, gdy przy niewielkim udziale środków finansowych uda się osiągnąć wysoką wartość wskaźnika.

PODSUMOWANIE

Uczestnicy spotkania określili zakres, w jakim należy przeprowadzać wdrażanie LSR. Podzielono wstępnie przedsięwzięcia na konkursowe oraz pozostałe. Do decyzji Zespołu ds. LSR oraz pracowników Biura LGD pozostawiono określenie wartości wskaźników dla poszczególnych przedsięwzięć, oraz jakie środki na nie przeznaczyć. Uczestnicy uznali, iż wiedza i doświadczenie pracowników Biura będą adekwatne do założonego zadania. Podział środków oraz oszacowanie wskaźników jest niezwykle ważnym elementem LSR i nie można opracować go na podstawie kilku przedstawionych danych, a należy pochylić się nad całym obszarem i potrzebami mieszkańców.

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (V)

Temat wywiadu:	Identyfikacja grup docelowych i defaworyzowanych, wypracowanie planu komunikacji z określonymi grupami	
Data wywiadu:	23 października 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora gospodarczego	11 osób

Cel spotkania: Określenie do kogo powinny być kierowane działania w ramach wdrażania LSR, kto i jakie korzyści powinien czerpać z realizacji Strategii (grupy docelowe) oraz określenie grupy defaworyzowanej w kontekście dostępu do rynku pracy;	
<i>Do kogo przede wszystkim powinny być kierowane działania w ramach wdrażania LSR?</i>	
Najważniejszą i najbardziej istotną grupą docelową działań powinni być mieszkańcy obszaru LGD.	
<i>Czy można zidentyfikować inne grupy, które mogłyby odnosić korzyści w ramach realizacji LSR?</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorcy – z racji środków przeznaczonych na tworzenie miejsc pracy, • członkowie organizacji społecznych – w ramach środków przeznaczonych na działania „miękkie”, • turyści – jako odbiorcy działań związanych z turystyką i zagospodarowaniem czasu wolnego. 	
<i>Jakie grupy/osoby powinny zostać objęte szczególnym wsparciem? (wskazanie grupy/grup defaworyzowanej/defaworyzowanych)</i>	
Osoby młode, w wieku do 29–30 lat;	
<i>Dlaczego wymienione grupy powinny zostać objęte szczególnym wsparciem?</i>	
Młodzi ludzie poszukujący pracy napotykają wiele barier wynikających z braku doświadczenia, umiejętności, a także oczekiwań i wymagań pracodawców. Warto inwestować w młodych ludzi, organizować szkolenia i warsztaty podnoszące wiedzę w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój, zarządzania projektami czy prowadzenia działalności gospodarczej. Wpłynie to na pewno pozytywnie na rozwój integracji społecznej, a także przyczyni się do spadku migracji młodych ludzi do większych aglomeracji.	
<i>Jakie działania należy podjąć w stosunku do grup defaworyzowanych?</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez szkolenia, warsztaty, konferencje, • przeznaczenie środków na zakładanie działalności gospodarczej. 	
<i>Czy w stosunku do grupy defaworyzowanej powinno się podjąć jeszcze jakieś inne działania?</i>	
Wszystkie operacje, realizowane w ramach LSR, które będą zakładały wsparcie dla grupy defaworyzowanej powinny być dodatkowo premiowane w ramach oceny.	
<i>Czy przynależność do grupy defaworyzowanej powinna być premiowana w przypadku oceny wszystkich przedsięwzięć, czy tylko wybranych?</i>	
Przynależność do grupy defaworyzowanej powinna być premiowana w przypadku operacji związanych z przedsiębiorczością.	
<i>W przypadku jakich przedsięwzięć powinno się premiować przynależność do grupy defaworyzowanej?</i>	
W poprzednim pytaniu wskazano tylko przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości.	
<i>Jakie metody komunikacji należy wykorzystać w stosunku do grup docelowych oraz defaworyzowanych?</i>	
Metody komunikacji powinny być zróżnicowane, aby docierać do jak największej liczby odbiorców. Wymiana informacji pomiędzy LGD, a lokalną społecznością powinna się odbywać przede wszystkim bezpośrednio w trakcie spotkań informacyjnych oraz pośrednio poprzez umieszczanie informacji na stronach internetowych LGD i urzędów gmin z możliwością pozostawienia informacji zwrotnej.	
PODSUMOWANIE	
Podczas spotkania ustalono, iż odbiorcami działań realizowanych w ramach wdrażania LSR powinni być mieszkańcy, przedsiębiorcy, działacze organizacji pozarządowych oraz turyści. Uczestnicy uznali,	

iż wszystkie wymienione grupy w bezpośredni lub pośredni sposób będą odbiorcami działań. Mieszkańców uznano za najważniejszą grupę docelową z racji, iż wdrażanie LSR powinno niwelować zdiagnozowane na obszarze problemy oraz realizować ich potrzeby.

W ramach grup docelowych określono grupę defaworyzowaną w stosunku do rynku pracy. Jako grupę mającą największe problemy z zatrudnieniem określono osoby do 29–30 roku życia.

Uczestnicy spotkania uznali również, że w stosunku do określonych grup należy przyjąć różnorodne metody komunikacji w celu dotarcia do jak najszerzej liczby odbiorców.

Podsumowanie informacji zebranych podczas wywiadu grupowego (VI)

Temat wywiadu:	Podsumowanie procesu partycypacji i opracowania LSR	
Data wywiadu:	20 listopada 2015 r.	
Uczestnicy wywiadu:	Przedstawiciele sektora publicznego	9 osób

Cel spotkania: Podsumowanie prac nad LSR, określenie jej najważniejszych aspektów – weryfikacja zapisów w stosunku do oczekiwań lokalnej społeczności;
<i>Czy zapisy LSR są zgodne z wynikami partycypacji?</i>
Zapisy LSR są zgodne z przedstawionymi wynikami partycypacji. Przede wszystkim w LSR ujęto potrzeby mieszkańców zebrane podczas wszystkich przeprowadzonych konsultacji zarówno bezpośrednich (spotkań, wywiadów) jak i pośrednich (kontakt online, poprzez formularz zgłaszania uwag).
<i>Czy można stwierdzić, iż Strategia odpowiada na zdiagnozowane problemy?</i>
LSR odpowiada na zdiagnozowane problemy, przede wszystkim związane z zapotrzebowaniem na działania związane z rynkiem pracy oraz rozwojem turystycznym obszaru.
<i>Czy prawidłowo określono sposób realizacji przedsięwzięć?</i>
Sposób realizacji przedsięwzięć został określony w oparciu o konsultacje społeczne, w związku z tym odpowiada na zapotrzebowanie na dane działania.
<i>Czy w ramach LSR przewidziano obszary interwencji zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców?</i>
Obszary interwencji w ramach grup docelowych oraz grupy defaworyzowanej oraz branż określonych jako kluczowe dla rozwoju obszaru są zgodne z oczekiwaniami mieszkańców.
<i>W jakich przypadkach należy podjąć działania zmierzające do aktualizacji LSR?</i>
Działania zmierzające od aktualizacji LSR należy podjąć w przypadku, gdy zajdzie konieczność dostosowania LSR do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych czy przepisów prawnych, a także w sytuacji, gdy na podstawie przeprowadzonego badania ewaluacyjnego stwierdzi się, iż na etapie planowania popełniono błędy w oszacowaniu wskaźników, budżetu czy źle zaplanowano Plan działania.
PODSUMOWANIE
Podsumowując należy stwierdzić, iż opracowana Strategia odpowiada na zdiagnozowane problemy występujące na obszarze objętym LSR. Uczestnicy zgodzili się co to tego, w jaki sposób zaplanowano realizację przedsięwzięć, oraz jakie przypisano im wskaźniki. Zapisy LSR są również zgodne z uregulowaniami prawnymi dotyczącymi RLKS (które zostały przedstawione w pierwszej części spotkania). Z racji, iż uczestnikami spotkania byli przedstawiciele sektora publicznego zastanawiano się nad zasadnością wykluczenia jednostek sektora finansów publicznych z części projektów grantowych. Efektem dyskusji było potwierdzenie zasadności takich zapisów, które będą służyły wzmocnieniu kapitału organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych (w imieniu których wnioskodawcami mogą być osoby fizyczne). Działacze społeczni odgrywają bardzo ważną rolę w krzewieniu kultury i dziedzictwa lokalnego, które może stać się marką obszaru LGD, generującą rozwój regionu.